

УДК 338.45: 338.33: 658

О. Мазуренок

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ В КОНТЕКСТІ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Диверсифікація виробництва - одна з найскладніших форм розвитку концентрації. Вона означає одночасний розвиток не пов'язаних один з одним видів виробництв, розширення номенклатури та асортименту виробленої продукції в рамках однієї компанії, концерну, підприємства, фірми. Оцінка економічної і суспільної ефективності диверсифікації діяльності кожного машинобудівного підприємства залежить від економічної і суспільно-політичної системи, в якій воно функціонує. Диверсифікація виражає процес розширення активності підприємства, яке використовує власні нагромадження не тільки для підтримки і розвитку основного бізнесу, а й їх напрями на освоєння нових видів продукції, створення нових виробництв та надання різноманітних послуг.

Як видно з досліджень сучасного стану машинобудівного комплексу України, більшість малих та середніх підприємств, а частково і великі в тій чи іншій мірі знаходяться у кризовій ситуації. Також потрібно зауважити, що тільки до 21,8 % підприємств проводять диверсифікацію своєї діяльності маючи позитивну тенденцію до збільшення прибутку. Здебільшого диверсифікація діяльності характерна для підприємств, в яких або назрівають, або в тій чи іншій мірі присутні кризові явища.

В результаті диверсифікації виробництва на підприємстві нерідко проходить процес багатоцільових змін. При цьому деякі підприємства переходять на випуск продукції абсолютно різнопланового асортименту. Диверсифікованим вважається підприємство, коли більше 30% загального обсягу продажів припадає на товари і послуги, не пов'язані з основною діяльністю підприємства. В умовах переходу нашої країни на ринкові відносини актуальність диверсифікації виробництва на підприємствах різко зростає. Це пов'язано з прагненням господарюючих суб'єктів, в першу чергу промислових підприємств, убезпечити себе від банкрутства і отримати максимальний прибуток. Диверсифікація виробництва сприяє:

- кращому виживанню будь-якого господарського суб'єкта в умовах ринку;
- повнішому використанню ресурсів підприємства;
- найбільш повного насичення ринку необхідними товарами і послугами;
- проведення антимонопольної політики.

Це означає, що кожний інноваційних захід, кожен диверсифікаційний крок необхідно чітко узгоджувати із загрозою повного банкрутства підприємства. В свою чергу забезпечення уникнення банкрутства при впровадженні диверсифікаційних процесів є точне визначення можливості повернення вкладених коштів. І чим вища ймовірність такого повернення, тим менший ризик диверсифікаційних процесів, що плануються до реалізації на кризових машинобудівних підприємствах. Для цього підприємству слід чітко визначити один із чотирьох напрямів подальшого розвитку, а саме:

1. Здобути максимально можливі переваги, використавши товари, що вже виробляються, та ринки, що вже контролюються;
2. Розширити географію ринків для майбутніх дій;
3. Збагатити асортимент виробництва товарів;
4. Здійснити повну диверсифікацію – запровадити нові товари на нові ринки.